

**HISTOIRE DE LA GÉOGRAPHIE ET DES DÉCOUVERTES GÉOGRAPHIQUES DEPUIS LES TEMPS LES PLUS REÇULÉS
JUSQU'A NOS JOURS.**

PAR M. VIVIEN DE SAINT- MARTIN

**PRÉSIDENT HONORAIRE DE LA SOCIÉTÉ DE GÉOGRAPHIE DE PARIS DE L'ACADÉMIE ROYALE DE BERLIN DES
SOCIÉTÉS GÉOGRAPHIQUES DE SAINT-PÉTERSBOURG DE BERLIN, DE DRESDE , DE LEIPZIG , DE VIENNE , DE
GENÈVE , DE NEW YORK DE RIO DE JANEIRO , ETC. CHEVALIER DE L'ORDRE DE LA LÉGION D'HONNEUR
ACCOMPAGNÉE D'UN ATLAS HISTORIQUE En douze feuilles PARIS LIBRAIRIE HACHETTE ET CIE 79 ,
BOULEVARD SAINT - GERMAIN , 79,**

1873

Droits de traduction et de reproduction réservés.

COĞRAFYA TARİHİ VE COĞRAFİ KEŞİFLER: İLK ZAMANLARDAN GÜNÜMÜZE.

M. VIVIEN DE SAINT-MARTIN

**PARİS COĞRAFYA DERNEĞİ, BERLİN KRALİYET AKADEMİSİ VE SAINT PETERSBURG, BERLİN, DRESDEN, LEIPZIG,
VİYANA, CENEVRE, NEW YORK, RIO DE JANEIRO VB. COĞRAFYA DERNEKLERİNİN ONURSAL BAŞKANI. On iki
sayfalık bir tarih atlasıyla birlikte Légion d'honneur Şövalye Nişanı. Paris, Hachette & Co. Kitabevi, 79
Boulevard Saint-Germain,**

1873

Çeviri ve çoğaltma hakları saklıdır.

CHAPITRE III

LES PHÉNICIENS

BÖLÜM III

FENİKELİLER

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Les peuples de Ham , qui habitaient dans des villes, étaient pour les tribus pastorales de la famille de Sem une race maudite et dégradée ; ce n'en est pas moins du sein de cette race que sont sorties les deux plus grandes civilisations qu'il y ait eu dans le monde avant l'Inde et la Grèce , la civilisation de l'Égypte et celle de la Phénicie .

Şehirlerde yaşayan Ham halkı, Sam ailesinin çoban kabileleri için lanetlenmiş ve aşağılanmış bir ırktı; ancak Hindistan ve Yunanistan'dan önce dünyada var olan en büyük iki medeniyet, Mısır ve Fenike medeniyetleri bu ırkın bağrından çıkmıştır.

Les Phéniciens étaient originaires des bords du golfe Persique ; telle était du moins leur tradition et celle de la Babylonie , recueillies par Hérodote . Il est présumable qu'ils arrivèrent sur la Méditerranée en contournant l'Arabie ; le voisinage prolongé de la mer les avait ainsi prédestinés au rôle qu'ils étaient appelés à jouer dans l'ancien monde comme navigateurs. L'époque de cette migration est inconnue, mais fort ancienne ; s'il faut en croire le rapport qu'Hérodote recueillit à Tyr de la bouche des prêtres d'Hercule, la fondation de la ville daterait d'un temps qui répond à l'année 2750 avant notre ère . D'autres documents la faisaient remonter beaucoup moins haut ' ; diverses phases d'agrandissement et d'importance peuvent expliquer ces divergences , aussi bien que l'inexactitude d'informations mal comprises . Dans tous les cas , il est certain que la ville la plus ancienne

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

de la Phénicie est Sidon . Durant de longs siècles, Sidon fut une place opulente et renommée, alors que Tyr n'était qu'une bourgade sans notoriété historique . Sidon est mentionnée par Jacob à son lit de mort, ce qui nous porte aux environs de l'an 1900 avant l'ère chrétienne ; neuf cents ans plus tard, au temps d'Homère , la vieille renommée de Sidon dominait encore, chez les peuples de la Méditerranée, l'importance croissante de la ville de Tyr, quoique dans ce temps-là même on voie par l'histoire de Salomon qu'Hiram , roi de Tyr, était un prince très-riche et très-puissant. Dans les siècles postérieurs , au temps des grands Prophètes et de la domination perse avant Alexandre, Sidon est éclipsée à son tour, et Tyr résume en elle toute la puissance, toute la richesse, toute la grandeur de la nation phénicienne .

Fenikeliler, Basra Körfezi kıyılarından gelmişlerdir; en azından Herodot'un kaydettiği gibi, onların ve Babil'in geleneği böyleydi. Akdeniz'e Arabistan'ın etrafından dolaşarak ulaştıkları varsayılır; denize uzun süre yakın kalmaları, onları antik dünyada denizci olarak oynayacakları rol için önceden belirlemişti. Bu göçün tarihi bilinmemekle birlikte çok eskidir; Herodot'un Sur'da Herkül rahiplerinden duyduğu anlatıma inanacak olursak, şehrin kuruluşu MÖ 2750 civarına dayanır. Diğer anlatımlar ise çok daha öncesine işaret eder; çeşitli büyüme ve önem aşamaları, bu tutarsızlıkları ve yanlış anlaşılan bilgilerin yanlışlığını açıklayabilir. Her halükarda, Fenike'deki en eski şehrin Sayda olduğu kesindir. Yüzyıllar boyunca Sayda, zengin ve ünlü bir şehirdi; Sur ise tarihi önemi olmayan küçük bir kasabaydı. Sayda, Yakup'un ölüm döşeğinde bahsettiği, MÖ 1900 civarına yerleştirir. Dokuz yüz yıl sonra, Homeros zamanında, Sidon'un kadim ünü, Akdeniz halkları arasında Sur'un artan önemini gölgede bırakıyordu; oysa o dönemde Süleyman'ın öyküsü, Sur Kralı Hiram'ın çok zengin ve güçlü bir prens olduğunu gösteriyordu. Daha sonraki yüzyıllarda, büyük Peygamberler ve İskender'den önceki Pers egemenliği döneminde, Sidon da gölgede kaldı ve Sur, Fenike ulusunun tüm gücünü, zenginliğini ve ihtişamını temsil eder hale geldi.

Cette grandeur était toute commerciale. Établis sur une côte étroite et de peu de ressources , les Sidoniens durent se tourner du côté de la mer . De pêcheurs qu'ils étaient d'abord, ils furent conduits par une pente naturelle au trafic maritime. Venise et la Hollande ont, en d'autres temps, parcouru le même cercle. Ils avaient d'un côté l'Égypte , de l'autre les populations littorales de l'Asie Mineure et les îles qui les couvrent , depuis Cypre jusqu'aux archipels de l'Égéc ; c'est tout un monde dont ils devinrent les facteurs . L'industrie, chez eux , avait d'ailleurs marché de front avec le commerce ; un coquillage que la mer jette sur leurs rivages leur avait donné la pourpre, et leurs artisans étaient devenus habiles dans le travail des étoffes , du verre et des métaux précieux. Le côté poétique de la civilisation, celui qui porte dans la littérature et dans les arts les formes gracieuses et variées d'une heureuse imagination, n'eut jamais qu'un faible développement chez les Phéniciens : c'est un trait qui leur est commun avec les Égyptiens et les Hébreux, les Assyriens et les Babyloniens , tous peuples de même sang et presque de même langue. Tout le développement s'était porté sur le côté matériel . A en juger par le peu de monuments qui nous en restent , la civilisation de la Phénicie eut, au surplus , un caractère essentiellement égyptien ; l'alphabet phénicien lui - même , prototype de toutes nos écritures européennes, paraît avoir eu son point de départ dans l'écriture courante de l'Égypte (l'écriture démotique), d'après les rapprochements qu'a le premier signalés notre illustre et regretté égyptologue , M. le vicomte de Rougé.

Bu ihtişam tamamen ticariydi. Kaynakları kısıtlı, dar bir kıyıya yerleşmiş olan Saydalılar, denize yönelmek zorundaydı. Başlangıçta balıkçı olan Saydalılar, doğal olarak deniz ticaretine yöneldiler. Venedik ve Hollanda da zaman zaman aynı yolu izlediler. Bir yanlarında

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Mısır, diğer yanlarında ise Küçük Asya'nın kıyı halkları ve Kıbrıs'tan Ege takımadalarına kadar uzanan adalar vardı; bu, kilit oyuncularını haline geldikleri bütün bir dünyaydı. Dahası, aralarındaki sanayi, ticaretin yanı sıra gelişmişti; kıyılarına dökülen bir deniz kabuğu onlara mor boya vermiş ve zanaatkarları kumaş, cam ve değerli metallerle çalışma konusunda yetenekli hale gelmişti. Edebiyata ve sanata mutlu bir hayal gücünün zarif ve çeşitli biçimlerini getiren medeniyetin şiirsel yönü, Fenikeliler arasında hiçbir zaman zayıf bir gelişmeden öteye geçememiştir: Bu, aynı kandan ve neredeyse aynı dilden gelen Mısırlılar, İbraniler, Asurlular ve Babilliler gibi halklarla paylaştıkları bir özelliktir. Tüm gelişmeler maddi tarafa odaklanmıştı. Geriye kalan az sayıdaki anıta bakılırsa, Fenike medeniyeti de özünde bir Mısır karakteri taşıyordu; tüm Avrupa yazılarının prototipi olan Fenike alfabesinin kendisi, ilk olarak ünlü ve yas tutulan Mısırbilimcimiz Viscount de Rougé'nin işaret ettiği karşılaştırmalara göre, başlangıç noktasını Mısır'ın ortak yazısı (Demotik yazı) almış gibi görünüyor.

Ce que les Phéniciens avaient reçu de l'Égypte, ils le répandirent chez les peuples de la Méditerranée. C'est par eux que les Grecs reçurent, longtemps avant la guerre de Troie, les germes de cette civilisation sémitique qu'on a crue longtemps d'origine égyptienne, et qui marque de son cachet les premiers développements religieux de la société hellénique, moule imparfait que devait bientôt briser le génie plus libre de la race aryenne . On sait que l'alphabet grec, de même que les alphabets italiques et l'alphabet ibérien , sont d'origine phénicienne .

Fenikeliler Mısır'dan aldıklarını Akdeniz halkları arasında yaydılar. Yunanlılar, Truva Savaşı'ndan çok önce, uzun süre Mısır kökenli olduğuna inanılan ve Helen <<Attikus Turqus, Helen İmparatorluğunun kurucularıdır>> toplumunun ilk dini gelişmelerinde iz bırakan Sami medeniyetinin tohumlarını Fenikeliler aracılığıyla edindiler. Bu kusurlu kalıp, Aryan ırkının daha özgür dehasının kısa sürede kıracağı bir kalıptı. Yunan alfabesinin yanı sıra İtalyan ve İber alfabelerinin de Fenike kökenli olduğu bilinmektedir.

La propagation de l'écriture alphabétique, ce puissant véhicule de la culture intellectuelle, dut suivre le développement graduel du commerce des Phéniciens dans la Méditerranée. Ce développement , sans doute, fut rapide. Même à cette époque reculée, les populations natives de ces heureux rivages ne ressemblaient guère aux tribus grossièrement incultes que les navigateurs des temps modernes ont trouvées dans les pays sauvages. Ces populations avaient apporté du cœur de l'Asie , d'où elles sont originaires, des éléments de sociabilité dont toutes les langues de l'Europe portent témoignage, et qui ne s'étaient pas complètement effacés . Les nations marchandes , dans leurs rapports avec des peuples nouveaux, sont d'ailleurs habiles à éveiller des convoitises qui deviennent promptement des besoins .

Entelektüel kültürün güçlü aracı olan alfabetik yazının yayılması, Fenikelilerin Akdeniz'deki ticaretinin kademeli gelişimini izlemiş olmalı. Bu gelişme şüphesiz hızlıydı. O uzak çağda bile, bu şanslı kıyıların yerli halkları, modern denizcilerin vahşi topraklarda karşılaştığı kaba ve kültürsüz kabilelere pek benzemiyordu. Bu halklar, kökenleri olan Asya'nın kalbinden, Avrupa'nın tüm dillerinde görülen ve tamamen ortadan kalkmamış toplumsallık unsurlarını getirmişlerdi. Dahası, ticaret yapan uluslar, yeni halklarla ilişkilerinde, hızla ihtiyaca dönüşen arzuları uyandırmada ustadırlar.

C'est ainsi que de proche en proche Sidon étendit ses relations sur tout le sud de l'Asie Mineure, dans les riants archipels de la mer Égée , sur les côtes si heureusement découpées de la Grèce et du Péloponnèse, autour de la Propontide et du Pont-Euxin , dans la profondeur du golfe Adriatique et sur l'autre bord de l'Italie, sur la Sicile et la Sardaigne ,

FENİKELİLER-Ibrahim Şimşek

et enfin sur tout le pourtour occidental de la Méditerranée qu'enveloppaient, au couchant de l'Italie, les Ligures, les Ibères et les peuples de la Libye. Partout où allaient les Phéniciens, ce n'étaient pas seulement des relations d'échanges qu'ils nouaient avec les habitants ; c'étaient des établissements à demeure qu'ils fondaient dans des positions habilement choisies. La Méditerranée tout entière fut couverte de leurs colonies ; et cette grande mer intérieure, qui a joué un rôle si important dans l'histoire de l'humanité, fut alors un lac phénicien dans l'acception la plus absolue.

Böylece, Sidon etkisini yavaş yavaş Güney Küçük Asya'ya, Ege Denizi'nin güzel takımadalarına, Yunanistan ve Mora'nın muhteşem girintili çıkıntılı kıyılarına, Propontis ve Karadeniz çevresine, Adriyatik Körfezi'nin derinliklerine ve İtalya'nın diğer yakasına, Sicilya ve Sardunya'ya ve nihayet İtalya'nın batısında Liguryalılar, İberyalılar ve Libya halkları tarafından kuşatılan Akdeniz'in tüm batı kıyısına yaydı. Fenikeliler gittikleri her yerde, bölge sakinleriyle yalnızca ticari ilişkiler kurmakla kalmadılar; stratejik olarak seçilmiş yerlerde kalıcı yerleşimler kurdular. Tüm Akdeniz onların kolonileriyle kaplıydı; ve insanlık tarihinde böylesine önemli bir rol oynayan bu büyük iç deniz, o zamanlar tam anlamıyla bir Fenike gölüydü.

VIII

A l'extrémité de ce magnifique bassin, là où la Méditerranée débouche sur la mer Extérieure par un canal resserré entre l'Ibérie et l'Afrique, les Phéniciens fondèrent une de leurs stations coloniales les plus importantes. Ils la nommèrent Gadir, d'un mot qui, dans leur langue, désignait une enceinte, un lieu fermé. Le nom n'a subi que de légères altérations en traversant les siècles ; c'est le Gadeira des Grecs, le Gades des Romains, le Cadix de la géographie actuelle, ou, comme écrivent les Espagnols, Cadiz¹. Les documents anciens ont conservé la date de cette fondation ; elle tombe aux environs de l'an 1100 avant l'ère chrétienne, et précéda de quelques années la fondation d'Utique, elle-même antérieure de près de 300 ans à la fondation de Carthage. On mesure ainsi les grandes étapes de l'empire colonial de Sidon. Gadir était située sur un territoire appelé Tartessus, mot qui, dans la prononciation phénicienne, se contracta en Tarschisch (ou, par un nouvel adoucissement, Tarsis) ; et comme la nouvelle colonie, par sa position maritime et par l'extrême richesse du pays en mines d'argent, prit rapidement une importance immense, le nom lui-même devint une appellation générique pour toutes les possessions phéniciennes de l'Ouest. On trouverait plus d'un exemple analogue dans l'histoire coloniale des temps modernes. Dans la langue des prophètes hébreux, Tharsis est l'expression suprême de la richesse coloniale de Tyr ; c'est aussi le refuge ouvert à ceux qui fuiront devant les armes du roi de Babylone. Les bâtiments mêmes consacrés aux voyages des colonies de l'Ouest en avaient reçu le nom de « navires de Tharsis. » Ces navires de Tharsis sont l'orgueil et la force de Tyr, en même temps que sa richesse. On pourrait citer plus d'un passage où les poètes grecs et les poètes latins semblent faire allusion à l'antique célébrité de ces plages extrêmes. Le nom de Tarsis figure sous sa forme punique dans le plus ancien document des annales de Rome que l'histoire nous ait conservé, dans le traité conclu entre Rome et Carthage, l'année même de l'expulsion des Tarquins, l'an 244 de la fondation de Rome, 509 avant J.-C., traité où il est interdit aux Romains et à leurs alliés de naviguer << au delà du Beau Promontoire et des eaux de Mastia et de Tarseium. >> Mais dans la bouche des Grecs et des Latins, le nom prit par la suite la forme plus habituelle du Turdetani (pour Turdestani), consacrée par l'histoire et les écrivains classiques.

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Akdeniz'in İber Yarımadası ile Afrika arasında dar bir kanalla Dış Deniz'e açıldığı bu muhteşem havzanın en uç noktasında, Fenikeliler en önemli sömürge merkezlerinden birini kurdular. Buraya, kendi dillerinde bir kuşatma, kapalı bir yer anlamına gelen Gadir kelimesinden türeyen bir isim verdiler. Bu isim yüzyıllar boyunca yalnızca küçük değişikliklere uğradı; Yunanlıların Gadeira'sı, Romalıların Gades'i, modern coğrafyanın Cadiz'i veya İspanyolların yazdığı gibi Cadiz'dir¹. Antik belgeler bu kuruluşun tarihini korumuştur; MÖ 1100 yılı civarına denk gelir ve Kartaca'nın kuruluşundan yaklaşık 300 yıl önce, Utica'nın kuruluşundan birkaç yıl öncesine denk gelir. Böylece, Sidon sömürge imparatorluğunun önemli aşamalarını ölçebiliriz. Gadir, Fenike telaffuzunda Tarschisch (veya daha da yumuşatılarak Tarsis) olarak kısaltılan Tartessis adlı bir bölgede bulunuyordu; Yeni koloni, denizdeki konumu ve ülkenin muazzam gümüş madenleri zenginliği sayesinde hızla büyük önem kazandıkça, bu isim batıdaki tüm Fenike toprakları için genel bir terim haline geldi. Modern zamanların sömürge tarihinde buna benzer birden fazla örnek bulmak mümkündür. İbrani peygamberlerin dilinde Tharsis, Sur'un sömürge zenginliğinin en üst düzey ifadesidir; aynı zamanda Babil kralının kollarından kaçanlar için açık bir sığınaktır. Batı kolonilerine seferler düzenleyen gemilere "Tharsis gemileri" denirdi. Bu Tharsis gemileri, Sur'un zenginliğinin yanı sıra gururu ve gücüdür. Yunan ve Latin şairlerin bu uç sahillerin kadim ününe gönderme yaptığı birden fazla pasaj aktarılabilir. Tarsis ismi, tarihin bize aktardığı en eski Roma yıllıklarında, yani Roma'nın kuruluşunun 244. yılında, yani MÖ 509'da, Tarquinius'ların sürgün edildiği yıl Roma ile Kartaca arasında imzalanan antlaşmada, Kartaca dilindeki haliyle geçer. Bu antlaşmaya göre Romalılar ve müttefikleri "Güzel Burun'un ve Mastia ile Tarsus sularının ötesine" yelken açamazlardı. Ancak Yunanlılar ve Latinler arasında bu isim, daha sonra tarih ve klasik yazarlar tarafından kutsanan Turdetani (Turdestani) şeklinde daha yaygın bir biçime büründü.

De leur établissement de Gadir assis aux bornes du monde, les Phéniciens peuvent embrasser du regard l'espace qu'ils ont parcouru . Devant eux est le vaste bassin de la Méditerranée , dont nul avant eux n'avait mesuré l'étendue ; derrière eux c'est l'inconnu, c'est la mer sans limites, c'est l'Océan qui enveloppe d'une ceinture mystérieuse le pourtour de la terre habitable. Cette notion d'une mer extérieure entourant le monde, les Phéniciens avaient pu la tirer déjà de leur connaissance de la mer Érythrée ; elle se confirme ici pour eux aux limites extrêmes de l'Occident. En hébreu , langue sœur du punique, og exprime un cercle, une circonférence " ; il y a grande apparence que le terme consacré dans toutes nos langues européennes pour désigner l'Océan a cette origine. Les Grecs, qui disaient oghen avant que la forme okeanos eût pris le dessus dans la langue classique , auront reçu à la fois des Phéniciens, leurs premiers instituteurs, la notion et le mot. Une étymologie est doublement intéressante quand elle nous ramène à l'histoire des faits .

Fenikeliler, dünyanın ucundaki Gadir yerleşim yerlerinden, kat ettikleri uçsuz bucaksız alanı görebiliyorlardı. Önlerinde, kendilerinden önce kimsenin ölçemediği uçsuz bucaksız Akdeniz havzası uzanıyordu; arkalarında ise bilinmeyen, uçsuz bucaksız deniz, yaşanabilir dünyayı gizemli bir kuşakla çevreleyen Okyanus uzanıyordu. Fenikeliler, dünyayı çevreleyen bu dış deniz fikrini Eritre Denizi hakkındaki bilgilerinden çoktan edinmişlerdi; bu fikir, Batı'nın en uzak köşelerinde de onlar için doğrulanmıştı. Pön dilinin kardeş dili olan İbranice'de *og* bir daireyi, bir çevreyi ifade eder; tüm Avrupa dillerinde Okyanusu belirtmek için kullanılan terimin bu kökene sahip olması oldukça olası görünüyor. Klasik Yunancada *okeanos* biçimi baskın hale gelmeden önce *oghen* diyen Yunanlılar, hem kavramı hem de kelimeyi ilk öğretmenleri olan Fenikelilerden almış olmalıdır. Etimoloji, bizi olayların tarihine geri götürdüğünde iki kat daha ilginçtir.

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Nous nous faisons difficilement l'idée de ce qu'il a fallu d'audace à ceux qui les premiers osèrent se lancer dans les mers inconnues ; l'æs triplex d'Horace exprime à peine ce que ces premiers investigateurs ont dû déployer de froide intrépidité pour affronter les dangers trop réels de la mer Extérieure, et peut-être plus encore les fantômes dont la crédule ignorance l'avait peuplée. Des marins expérimentés, tels qu'étaient les Phéniciens, sont, il est vrai, moins accessibles que la foule à ces terreurs de l'imagination .

Bilinmeyen denizlere açılmaya ilk cesaret edenlerden beklenen cüretkârlığı hayal bile edemeyiz; Horace'ın "æs triplex"i, bu ilk kaşiflerin Dış Deniz'in gerçek tehlikeleriyle ve belki de daha da önemlisi, saf cehaletin doldurduğu hayaletlerle yüzleşmek için göstermiş olmaları gereken soğukkanlılığı pek ifade etmez. Fenikeliler gibi deneyimli denizcilerin, hayal gücünün bu dehşetlerine sıradan insanlardan daha az maruz kaldıkları doğrudur.

En dehors du détroit, leurs courses suivirent deux directions . Au sud, ils explorèrent la côte africaine, y fondèrent des établissements qui ont été confondus plus tard avec les colonies carthaginoises, et connurent certainement les Canaries ; il leur arriva même d'être poussés par les vents d'est jusqu'aux bancs d'algues, dont les immenses dépôts couvrent l'Atlantique entre le 40° et le 20° parallèle, à partir du méridien des Açores ; au nord , ils contournèrent l'Ibérie, remontèrent la côte occidentale de la Gaule et arrivèrent à la côte méridionale de l'Angleterre (qui portait alors le nom celtique d'Albion) , près de laquelle ils découvrirent le petit groupe des îles Scilly que leur richesse en étain a rendues fameuses . L'étain était pour les anciens un métal rare et de grande valeur ; c'est en grande partie par son alliage avec le cuivre qu'ils obtenaient, comme nous l'obtenons encore, ce beau produit d'un si grand emploi dans les arts et dans la guerre, qui fut leur airain , qui est notre bronze . Cette découverte fut un coup de fortune pour les navigateurs phéniciens. Le précieux archipel, dont la vraie situation, connue d'eux seuls , resta longtemps un mystère , - reçut d'eux le nom de Cassitérides , ou îles à Étain, d'un terme punique qui montre, par un exemple curieux , comment les mots suivent dans leurs migrations les voies du commerce entre les peuples . Celui-ci se trouve à la fois dans le grec (kassiteros) et dans le sanscrit (kastîra) , et sa station intermédiaire chez les Phéniciens a laissé au dialecte khaldaïque le mot kastira (c'est le sanscrit pur) , et à l'arabe moderne kazdir. Les documents suivis par Strabon mettent << un peu après la guerre de Troie » les premières navigations phéniciennes en dehors des Colonnes . Cette date coïncide bien avec celle de la fondation de Gadir .

Boğazın dışında, yolculukları iki yönde ilerledi. Güneyde, Afrika kıyılarını keşfettiler, daha sonra Kartaca kolonileriyle karıştırılacak yerleşimler kurdular ve kesinlikle Kanarya Adaları'na ulaştılar; hatta bazen doğu rüzgarları tarafından, Azor meridyeninden başlayarak 40. ve 20. paraleller arasında Atlantik'i kaplayan muazzam tortuları olan deniz yosunu yataklarına sürüklendiler; kuzeyde, İber Yarımadası'nı dolaşıp Galya'nın batı kıyılarını takip ederek (o zamanlar Keltçe adı Albion olan) İngiltere'nin güney kıyılarına vardılar; yakınlarında, kalay zenginliğiyle ünlü küçük Scilly Adaları grubunu keşfettiler. Kalay, antik çağ insanları için nadir ve çok değerli bir metaldir; büyük ölçüde bakırla alaşımı sayesinde, sanatta ve savaşta yaygın olarak kullanılan o güzel ürünü, yani onların pirinçlerini, bizim de bronzumuzu elde ettiler. Bu keşif, Fenikeli denizciler için büyük bir şanstı. Gerçek konumu yalnızca kendileri tarafından bilinen ve uzun süre gizemini koruyan bu değerli takımda, ilginç bir örnekle, kelimelerin göçler sırasında halklar arasındaki ticaret yollarını nasıl takip ettiğini gösteren bir Pön teriminden esinlenerek, Kassiterides veya Kalay Adaları adını onlardan almıştır. Bu terim hem Yunanca (kassiteros) hem de Sanskritçe (kastîra) dillerinde bulunur ve Fenikeliler arasındaki ara evresi, Haldas lehçesine kastira (saf Sanskritçe)

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

kelimesini, modern Arapçaya ise kazdır kelimesini bırakmıştır. Strabon'un alıntıladiğı belgeler, Fenikelilerin ilk seferlerini Cennet Sütunları'nın dışına "Truva Savaşı'ndan kısa bir süre sonra" yerleştirmektedir. Bu tarih, Gadir'in kuruluş tarihiyle örtüşmektedir.

IX

En même temps que les Phéniciens étendaient leurs fructueuses navigations sur l'Occident tout entier, jusqu'aux dernières limites alors accessibles de la mer Extérieure , leur activité se portait vers l'Orient avec non moins de persévérance. On ignore l'époque de leurs premiers voyages dans les mers du Levant. On ne peut douter qu'ils ne soient trèsanciens , plus anciens peut-être que les courses de la Méditerranée ; les souvenirs d'origine, joints à des relations de langue et de parenté, les portaient naturellement dans cette direction. Le premier témoignage qu'on en ait ne date, toutefois, que du temps de Salomon, c'est-à-dire des environs de l'an 1000 avant notre ère, et ce témoignage nous vient des livres juifs : il s'agit de ce fameux voyage d'Ophir qui a tant exercé la sagacité, et quelque peu aussi l'imagination des critiques . « Le roi Salomon , dit le texte , équipa une flotte à Hetzion-Ghébèr, qui est près d'Aïlath sur le rivage de la mer Rouge, au pays d'Édom ; et Hiram envoya de ses serviteurs , habiles hommes de mer, pour être avec les gens de Salomon sur cette flotte . Et ils allèrent à Ophir, et ils prirent de là quatre cent vingt talents d'or, et ils les apportèrent au roi Salomon . >> Telle est la version du livre des Rois . A la manière dont le même fait est rapporté au deuxième livre des Paralipomènes ou Chroniques , il semblerait que la flotte équipée à Hetzion-Ghébèr ne se composât que de navires phéniciens , avec des équipages en partie juifs , en partie tyriens ; ce qui est assez naturel, après tout, car un peuple qui n'a jamais pratiqué la mer n'improvise pas ainsi du premier coup toute une organisation maritime . Dans un autre passage du livre des Rois , les navires de l'expédition d'Ophir sont, en effet, appelés expressément « la flotte d'Hiram' ; » bien qu'un peu plus loin, dans le même chapitre , on mentionne simultanément, en les distinguant, la flotte de Salomon et celle du roi de Tyr, réunies pour la même expédition. Ce qui est clair, au fond de ces légères variations des documents juifs, c'est que pour accomplir le dessein qu'il avait conçu de prendre part au commerce de la mer Rouge, Salomon dut recourir à son riche et puissant allié le roi de Tyr, et que ce fut de celui-ci qu'il reçut ses premiers constructeurs, ses premiers équipages et ses premiers pilotes , comme il en avait reçu auparavant ses architectes et ses artisans de toute sorte pour la construction du Temple .

Fenikeliler verimli seferlerini tüm Batı'ya, o zamanlar erişilebilen Dış Deniz sınırlarına kadar genişletirken, faaliyetleri aynı azimle Doğu'ya yöneldi. Levant denizlerine yaptıkları ilk seferlerin tarihi bilinmemektedir. Bunların çok eski, hatta belki de Akdeniz seferlerinden bile daha eski olduğuna şüphe yoktur; kökenlerine dair anılar, dilsel ve akrabalık bağlarıyla birleşince, onları doğal olarak bu yöne yönlendirmiştir. Ancak elimizdeki en eski kanıt, yalnızca Süleyman zamanına, yani MÖ 1000 civarına aittir ve bu kanıt bize Yahudi metinlerinden gelmektedir: Bu, bilim insanlarının zekâsını ve bir ölçüde hayal gücünü büyük ölçüde harekete geçiren ünlü Ofir seferiyle ilgilidir. Metinde şöyle deniyor: "Kral Süleyman, Edom ülkesinde, Kızıldeniz kıyısındaki Ailath yakınlarındaki Hetzion-geber'de bir donanma donattı. Hiram, yetenekli denizcilerden oluşan hizmetkârlarını Süleyman'ın adamlarıyla birlikte bu donanmada görev almaları için gönderdi. Onlar da Ofir'e giderek oradan 420 talant altın alıp Kral Süleyman'a getirdiler." Bu, Krallar Kitabı'ndaki versiyondur. Aynı olayın İkinci Tarihler Kitabı'nda anlatılış biçiminden, Hetzion-geber'de donatılan donanmanın yalnızca Fenike gemilerinden oluştuğu ve mürettebatının bir kısmının Yahudi, bir kısmının Surlu olduğu anlaşılıyor; bu da gayet doğaldır, çünkü denizlere hiç açılmamış bir halk, bir

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

anda tüm bir denizcilik teşkilatını doğaçlama kurmaz. Krallar Kitabı'nın başka bir bölümünde, Ofir'in sefer gemilerine açıkça "Hiram'ın filosu" denmektedir; Aynı bölümün biraz ilerisinde, Süleyman'ın donanması ile Sur kralının donanması aynı anda anılsa da, aynı sefer için güçlerini birleştirmiş olmaları nedeniyle birbirlerinden ayrı tutulmaktadır. Yahudi belgelerindeki bu küçük farklılıkların temelinde, Süleyman'ın Kızıldeniz ticaretine katılma planını gerçekleştirmek için zengin ve güçlü müttefiki Sur kralına başvurmak zorunda kaldığı ve tıpkı daha önce Tapınak'ın inşası için mimar ve zanaatkârlarını aldığı gibi, ilk inşaatçıları, ilk mürettebatını ve ilk kılavuz kaptanlarını da ondan aldığı açıkça görülmektedir.

Le dernier passage que nous avons rappelé fournit sur les voyages d'Ophir les seules particularités qu'on nous en ait données ; il faut le citer textuellement : « Le roi (Solomon) avait en mer sa flotte de Tharsis avec la flotte du roi Hiram ; et une fois tous les trois ans la flotte de Tharsis venait , apportant de l'or, de l'argent, des dents d'éléphants (Schenhabim) , des singes (kophim) et des paons (toukiim) ; » énumération à laquelle il faut ajouter deux autres articles mentionnés dans un verset précédent , le bois de sandal (almoughim ou algoumim) et des pierres précieuses .

Hatırladığımız son pasaj, Ophir'in yolculukları hakkında bize verilen tek ayrıntıyı sağlar; kelimesi kelimesine aktarılmalıdır: "Kral (Süleyman) denizde Kral Hiram'ın filosuyla birlikte Tarş filosa sahipti; ve her üç yılda bir Tarş filosu gelir, altın, gümüş, fil dişi (Şenhabim), maymun (kophim) ve tavus kuşu (toukiim) getirirdi;" bu sayıma, önceki bir ayette bahsedilen iki başka ögenin, sandal ağacı (almoughim veya algoumim) ve değerli taşların eklenmesi gerekir.

On a écrit des volumes sur ces quelques lignes ; ce qui en ressort de positif peut se résumer en peu de mots .

Bu birkaç satır hakkında ciltler dolusu kitap yazılabilir; bunlardan çıkan olumlu şeyler birkaç kelimeyle özetlenebilir.

Quand l'historien du règne de Salomon parle du pays d'Ophir, ce n'est pas la première fois que ce nom paraît dans les livres juifs . Ophir , a été déjà mentionné au chapitre x de la Genèse comme un des fils de Jektan, c'est-à-dire parmi les tribus de la branche sémite qui habitèrent en Arabie ; et remarquons qu'il y est nommé à côté de Khavilah , qu'un autre endroit de la Genèse qualifie de << terre de l'or. » Il n'y a nulle raison de supposer qu'en mentionnant l'Ophir où les flottes réunies de Salomon et des Tyriens allaient surtout chercher de l'or' , l'auteur du livre des Rois ait eu en vue une autre contrée que l'Ophir de la Genèse ; tout indique , au contraire, qu'au livre de Salomon comme au livre de Moïse, il s'agit d'un seul et même lieu, et que ce lieu était dans le sud de l'Arabie . Que cette partie de l'Arabie ait été autrefois riche en or, c'est ce dont on a des preuves nombreuses . Nous avons rappelé tout à l'heure la qualification de « terre de l'or, » que la Genèse donne à la contrée arabe de Khavilah ; un document grec de la fin du deuxième siècle avant notre ère , le Périple d'Artémidore, donne un renseignement analogue , d'autant plus digne d'attention que la contrée à laquelle ce renseignement s'applique est précisément celle où se trouve le canton actuel de Khaulân , dans lequel on peut reconnaître avec toute probabilité le Khavilah biblique . Les Sabéens , dit Artémidore, échangent pour l'argent qu'on leur apporte dix fois le même poids d'or .

Süleyman'ın saltanat tarihçisi Ofir diyarından bahsettiğinde, bu isim Yahudi kitaplarında ilk kez geçmiyor. Ofir, Yaratılış 10. bölümde Yehova'nın oğullarından biri olarak, yani Arap Yarımadası'nda yaşayan Sami kolundan kabileler arasında anılmıştı; ayrıca, burada, Yaratılış'ta başka bir yerde "altın diyarı" olarak adlandırılan Havila ile birlikte anıldığına dikkat

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

edin. Süleyman ve Surluların birleşik donanmalarının öncelikli olarak altın aramak için gittiği Ofir'den bahsederken, Krallar Kitabı'nın yazarının, Yaratılış'taki Ofir'den farklı bir bölgeyi kastettiğini varsaymak için hiçbir sebep yoktur; aksine, her şey Süleyman Kitabı'nda ve Musa Kitabı'nda aynı yer olduğunu ve bu yerin Güney Arabistan'da olduğunu gösteriyor. Arabistan'ın bu bölgesinin bir zamanlar altın bakımından zengin olduğuna dair elimizde bolca kanıt var. Daha önce Yaratılış'ta Arap Yarımadası'ndaki Havila bölgesinin "altın diyarı" olarak tanımlandığından bahsetmiştik; MÖ 2. yüzyılın sonlarına ait bir Yunan belgesi olan Artemidorus'un Periplus'ı da benzer bilgiler sunar; bu bilginin geçerli olduğu bölgenin, İncil'deki Khavilah olarak büyük olasılıkla bilinen günümüz Khaulân kantonu olması da dikkate değerdir. Artemidorus, Sabalıların kendilerine getirilen parayı on kat altınla takas ettiklerini söyler.

Ce n'est pas tout. Le livre des Rois, par un rapprochement qui a bien pu ne pas être sans intention, dans le chapitre même où l'expédition d'Ophir est mentionnée, raconte longuement le voyage que la reine de Saba fit à la cour de Salomon, et la prodigieuse quantité d'or qu'elle lui apporta en présent. Or c'est précisément dans le voisinage de la contrée où régnait la reine de Saba , au cœur de l'Arabie Heureuse, que nous paraît devoir se placer avec le plus de convenance ce mystérieux pays d'Ophir. Une ville qui figure dans les documents grecs et latins sous le nom de Saphar y avait une notoriété immémoriale . Ptolémée la qualifie de métropole ; Plin , de Royale (Regia) . Le Périples de la mer Érythrée, précieux document alexandrin de la fin du premier siècle de notre ère, lui donne également le titre de métropole , et nous informe qu'elle était alors la résidence du roi des Homérites et des Sabéens . Bien que située dans l'intérieur à treize journées de la côte , elle se rattachait à la mer par la ville maritime de Muza , centre de tout le commerce de la mer Rouge avec l'Inde (à une faible distance du nord de la ville actuelle de Moka) ; de même aujourd'hui que Yambo est regardé comme le port de Médine, et Djidda comme le port de la Mekke , malgré la distance considérable qui sépare la Mekke et Médine du littoral . L'Edrisi, géographe arabe du douzième siècle, parlant de cette ville antique de Saphar (dont le nom, chez les écrivains musulmans , est écrit Dhafar et Dhophar), s'exprime ainsi : << Dhofar était autrefois une des villes les plus considérables et les plus célèbres . Les rois du Yémen y faisaient leur résidence, et on y voyait les palais de Raïdan . Ces édifices sont maintenant en ruines, et la population a beaucoup diminué. »

Hepsi bu kadar değil. Krallar Kitabı, belki de kasıtlı bir bağlantıyla, Ofir seferinin anıldığı bölümde, Şeba Melikesi'nin Süleyman'ın sarayına yaptığı yolculuğu ve ona hediye olarak getirdiği muazzam miktarda altını uzun uzadıya anlatır. Şimdi, tam da Şeba Melikesi'nin hüküm sürdüğü bölgenin yakınında, Arabia Felix'in kalbinde, bu gizemli Ofir ülkesi en uygun konumda görünüyor. Yunan ve Latin belgelerinde Saphar adıyla geçen bir şehir, orada çok eski zamanlardan beri bilinen bir üne sahipti. Batlamyus ona metropol, Plinius ise Kraliyet (Regia) der. MS 1. yüzyılın sonlarından kalma değerli bir İskenderiye belgesi olan Eritre Denizi Periplus'u da ona metropol unvanını verir ve bize o dönemde Homeros ve Saba krallarının ikametgahı olduğunu bildirir. Kıyıdan on üç günlük bir yolculukla iç kesimlerde yer almasına rağmen, Hindistan ile Kızıldeniz ticaretinin merkezi olan Muza adlı deniz kentiyle (günümüz Mocha kentinin hemen kuzeyinde) denize bağlıydı; tıpkı Mekke ve Medine'yi kıyıdan ayıran hatırı sayılır mesafeye rağmen, bugün Yambo'nun Medine limanı, Cidde'nin de Mekke limanı olarak kabul edilmesi gibi. On ikinci yüzyıl Arap coğrafyacısı El-İdrisi, bu kadim Safar şehrinden (Müslüman yazarlar arasında adı Dhafar ve Dhophar olarak yazılır) bahsederken şöyle diyor: "Dhofar bir zamanlar en önemli ve ünlü şehirlerden biriydi. Yemen

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

kralları burada ikamet ederdi ve Raidan sarayları görülebilirdi. Bu binalar artık harabe halinde ve nüfus büyük ölçüde azaldı."

Ainsi donc, la célébrité du lieu, l'importance commerciale, les conditions historiques et naturelles, et surtout, chose capitale, l'accord avec les indications antérieures de la Bible elle-même , tout conduit à faire retrouver dans la Saphar de l'Arabie heureuse l'Ophir de Salomons.

Böylece, yerin ünü, ticari önemi, tarihi ve doğal koşulları ve hepsinden önemlisi, daha önceki İncil'deki işaretlerle olan uyumu, Arabistan'ın Safar'ında Süleyman'ın Feliks ofir'inin bulunmasına yol açıyor.

Mais il y a, dans le problème, d'autres conditions : la durée du voyage , la nature des marchandises et des objets que l'on en rapportait.

Ancak sorunun başka koşulları da var: Yolculuğun süresi, geri getirilen eşya ve nesnelerin niteliği.

La plupart de ceux qui ont agité ce point de critique sont partis de cette donnée, que la durée du voyage , aller et retour, était de trois ans ; d'où la nécessité d'en chercher le terme final dans quelque contrée fort éloignée, que les uns ont cru retrouver à Sofala , canton aurifère de l'Afrique orientale, d'autres sur différents points de la côte occidentale de l'Inde .

Bu eleştiriyi dile getirenlerin çoğu, gidiş-dönüş yolculuğunun üç yıl sürmesinden yola çıkarak, nihai varış noktasını çok uzak bir ülkede arama gereğini duymuşlardı. Kimileri bu yeri Doğu Afrika'da bir altın madenciliği kantonu olan Sofala'da bulduklarına inanırken, kimileri de Hindistan'ın batı kıyısındaki çeşitli noktalarda buldular.

Mais le texte ne dit nullement ce qu'on lui fait dire. Le texte dit simplement et textuellement ceci : « Tous les trois ans la flotte du roi apportait d'Ophir de l'or, de l'argent, etc. » L'intervalle d'un retour à l'autre était de trois ans ; mais cela n'implique nullement que l'expédition durât trois ans. La durée du voyage proprement dit dépendait des époques de départ et de leur intervalle, qui ne sont pas indiqués . La navigation de la mer Rouge, difficile même aujourd'hui, était très lente pour les navires des anciens ; ils ne mettaient pas moins de six mois à en parcourir la longueur .

Ancak metin, anlatılmak isteneni söylemiyor. Sadece kelimesi kelimesine şöyle diyor: "Kralın donanması her üç yılda bir Ofir'den altın, gümüş vb. getiriyordu." Dönüşler arasındaki süre üç yıldır; ancak bu, seferin üç yıl sürdüğü anlamına gelmez. Yolculuğun süresi, belirtilmeyen kalkış saatlerine ve aralıklarına bağlıydı. Bugün bile zor olan Kızıldeniz'de yol almak, eski gemiler için çok yavaştı; tüm uzunluğuyla kat etmeleri en az altı ay sürüyordu.

Sur ce point donc pas de difficulté réelle .

Reste la nature des objets de retour rapportés par la flotte de Salomon et d'Hiram .

Yani bu noktada gerçek bir zorluk yok.

Geriye Süleyman ve Hiram'ın donanmasının geri getirdiği malların niteliği kalıyor.

On a constaté qu'à l'exception des métaux précieux , ils portent tous des noms indiens, et qu'il en est un , le bois d'algoumim (dans lequel on reconnaît le bois odoriférant de sandal, appelé valgoum à la côte de Malabar) , qui est un produit exclusif de l'Inde .

Değerli metaller hariç, hepsinin Hint isimleri taşıdığı, bunlardan birinin, algoumim ağacının (Malabar Sahili'nde valgoum adı verilen hoş kokulu sandal ağacını da içinde görüyoruz) Hindistan'a özgü bir ürün olduğu gözlemlenmiştir.

Mais quand on sait que de toute antiquité il s'est fait un commerce actif entre l'Inde et l'Arabie méridionale ” , et que l'un des centres principaux de ce commerce a été précisément la place maritime de Muza , regardée comme le port de Saphar, on comprend très-bien que

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

les flottes combinées du voyage d'Ophir pouvaient rapporter à Hetzion Ghébèr les marchandises et les produits de l'Inde sans les aller chercher aux lieux de production .

Fakat Hindistan ile Güney Arabistan arasında eski çağlardan beri canlı bir ticaretin olduğunu ve bu ticaretin başlıca merkezlerinden birinin Saphar limanı sayılan Muza deniz limanı olduğunu bildiğimizde, Ophir seferine katılan birleşik filoların, Hindistan'ın mal ve ürünlerini üretim yerlerinden almaya gitmeden Hetzion Ghébèr'e getirebildiklerini çok iyi anlıyoruz.

Non pas que les antiques navigations du Midi, dont l'histoire de Salomon touche un épisode , n'aient pu dépasser , n'aient certainement dépassé l'extrémité méridionale de la mer Rouge ; mais nous n'avions à examiner ici que la question controversée du voyage d'Ophir, et à l'examiner d'après les données bibliques , les seules que l'antiquité nous ait laissées . C'est accidentellement et pour un temps très- court que les Juifs se sont trouvés mêlés à ces expéditions phéniciennes ; elles cessèrent pour eux à partir du règne de Josaphat , roi de Juda , cent ans après Salomon, et aucune tentative ne fut renouvelée par ses successeurs . Mais il est hors de doute que les Phéniciens fréquentèrent la mer Érythrée longtemps après cette époque , comme ils l'avaient certainement pratiquée longtemps auparavant ; et s'ils ne furent pas jusque dans l'Inde, ce que l'on ne peut nier ni affirmer , il est du moins irrécusable qu'ils durent contourner le sud de l'Arabie jusqu'aux pêcheries de perles du golfe Persique, où leur présence est attestée par des noms de localités phéniciens.

Süleyman'ın öyküsünün de bir bölümüne değindiği Güney'e yapılan antik seferlerin Kızıldeniz'in güney ucunun ötesine geçemediği veya kesinlikle geçmediği anlamına gelmez; ancak burada sadece tartışmalı bir konu olan Ofir'in seferini incelememiz ve bunu antik çağın bize bıraktığı tek İncil verilerine göre incelememiz gerekiyordu. Yahudilerin kendilerini bu Fenike seferlerine dahil bulmaları tesadüfen ve çok kısa bir süre için oldu; Süleyman'dan yüz yıl sonra, Yahuda kralı Yehoşafat'ın saltanatından itibaren onlar için bu seferler sona erdi ve halefleri tarafından hiçbir girişim yenilenmedi. Ancak Fenikelilerin Eritre Denizi'ne bu tarihten çok sonra da sık sık gittikleri şüphesizdir; tıpkı çok daha önce yaptıkları gibi; ve eğer Hindistan'a kadar gitmedilerse, ki bu inkar edilemez veya doğrulanamaz, en azından Arabistan'ın güneyini dolaşarak Basra Körfezi'ndeki inci avcılığına kadar gitmiş olmaları gerektiği reddedilemezdir; buradaki varlıkları Fenike yer adlarıyla doğrulanmaktadır.

X

La seule indication directe que nous possédions , avec celle des livres bibliques , sur les navigations phéniciennes dans les mers du Midi , est un passage d'Hérodote non moins célèbre que le texte relatif aux voyages d'Ophir . Un roi égyptien de la vingt-sixième dynastie, Nécós , fils de Psammétique (le nom , dans les inscriptions hiéroglyphiques , est Nékaou), avait, comme autrefois Salomon, tourné ses pensées vers le commerce de la mer Érythrée. Il reprit à cet effet le projet d'un canal de grande communication entre le Nil inférieur et la tête de la mer Rouge , projet dont on fait remonter la première origine au grand Sésostris, et dont la complète réalisation était une gloire réservée à la France et à notre siècle. Il fit construire des navires dans un des ports de la mer Rouge ; mais, comme Salomon encore, il dut recourir aux Phéniciens pour en former les équipages . Nécós, à ce qu'il paraît, voulut attacher son nom à un grand voyage de découvertes . « Il fit partir les Phéniciens sur ses vaisseaux (c'est ici Hérodote qui parle) avec ordre de rentrer dans la mer du Nord (la Méditerranée) par les colonnes d'Hercule, et de revenir ainsi en Égypte . >>

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

X

Güney denizlerindeki Fenike seferlerine dair elimizdeki tek doğrudan kanıt, Kutsal Kitap kitapları dışında, Herodot'tan, Ophir'in seferleriyle ilgili metin kadar ünlü bir pasajdır. Yirmi Altıncı Hanedan'ın Mısır kralı, Psammetikos'un (hiyeroglif yazıtlarda adı Nekaou'dur) oğlu Necus, tıpkı kendisinden önceki Süleyman gibi, Eritre Denizi'ndeki ticarete yönelmişti. Bu amaçla, kökenleri büyük Sesostis'e kadar uzanan ve tam olarak gerçekleştirilmesi Fransa ve yüzyılımıza özgü bir şan ve şeref olan, Aşağı Nil'i Kızıldeniz'in başına bağlayan büyük bir kanal projesini yeniden canlandırdı. Kızıldeniz limanlarından birinde gemiler inşa ettirdi; ancak yine Süleyman gibi, mürettebatı için Fenikelilere güvenmek zorundaydı. Anlaşılan Necus, adını büyük bir keşif yolculuğuna eklemek istiyordu. "Herodotos burada konuşuyor) Fenikelileri gemileriyle göndererek, Herkül Sütunları yoluyla Kuzey Denizi'ne (Akdeniz'e) girmelerini ve böylece Mısır'a dönmelerini emretti."

« Les Phéniciens, continue Hérodote , s'étant donc embarqués sur la mer Rouge , naviguèrent dans la mer Australe . Quand l'automne était venu , ils abordaient à l'endroit de la Libye où ils se trouvaient , et semaient du blé. Ils attendaient le temps de la moisson, et après la récolte ils se remettaient en mer . Ayant ainsi voyagé pendant deux ans, la troisième année , ils doublèrent les colonnes d'Hercule et revinrent en Égypte . Ils racontèrent à leur retour qu'en faisant voile autour de la Libye, il savaient eu le soleil à leur droite , ce qui ne me paraît pas croyable , mais ce qui pourra le paraître à d'autres . C'est ainsi que pour la première fois la Libye a été connue . »

Herodot şöyle devam eder: "Fenikeliler, Kızıldeniz'e çıkıp Güney Denizi'ne yelken açtılar. Sonbahar geldiğinde, Libya'daki hedeflerine ulaşıp buğday ektiler. Hasat zamanını beklediler ve hasattan sonra tekrar yelken açtılar. İki yıl bu şekilde seyahat ettikten sonra, üçüncü yıl Herkül Sütunları'nı dolaşıp Mısır'a döndüler. Dönüşlerinde, Libya'nın etrafını dolaşırken güneşi sağ taraflarında gördüklerini anlattılar; bu bana inanılmaz gelebilir ama başkalarına inandırıcı gelebilir. Libya ilk olarak böyle tanındı."

Telle est la tradition que l'historien avait recueillie en Égypte environ cent cinquante ans après l'événement ; la circonstance même de la position du soleil, qu'Hérodote rapporte avec tant de candeur, tout incroyable qu'elle lui paraisse et qu'elle dût lui paraître dans l'état des notions cosmographiques, cette circonstance, disons-nous, qui n'avait pu se présenter qu'en doublant le sud du continent depuis la Cafrerie actuelle jusqu'au cap de Bonne-Espérance, est une preuve manifeste que cette page remarquable ne repose pas sur un récit fictif. Est-il également fidèle dans toutes ses parties ? L'expédition dut arriver au moins jusqu'au cap des Tempêtes ; mais a-t-elle en effet poursuivi la reconnaissance du continent en remontant du sud au nord la côte occidentale, et revint-elle en Égypte par le détroit de Gadir et la Méditerranée? Le fait, en définitive , quelles qu'en soient les difficultés , n'a rien d'absolument impossible ; ce n'est qu'un immense cabotage pour lequel le temps employé ne supposerait guère, déduction faite des intervalles de relâche et des jours de repos, qu'une navigation journalière de 200 stades environ ou une vingtaine de milles marins , moins de la moitié de ce que la marine des anciens comptait comme une journée de navigation ordinaire, entre le lever et le coucher du soleil .

Tarihçinin olaydan yaklaşık yüz elli yıl sonra Mısır'da topladığı gelenek böyledir; Herodot'un büyük bir samimiyetle anlattığı güneşin konumuyla ilgili durum, ona ne kadar inanılmaz görünürse görünsün ve kozmografik bilginin durumu göz önüne alındığında ona ne kadar inanılmaz görünmüş olsa da, bu durum, dediğimiz gibi, ancak kıtanın güney kıyılarını bugünkü Kaffraria'dan Ümit Burnu'na kadar dolaşarak meydana gelmiş olabilir, bu

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

dikkat çekici bölümün kurgusal bir anlatıya dayanmadığının açık bir kanıtıdır. Her bölümünde aynı derecede sadık mıdır? Keşif heyeti en azından Fırtınalar Burnu'na ulaşmış olmalı; ancak kıtanın batı kıyılarını güneyden kuzeye doğru yelken açarak ve Gadir Boğazı ve Akdeniz üzerinden Mısır'a dönerek keşfine devam etmiş midir? Gerçek, nihayetinde, zorlukları ne olursa olsun, tamamen imkansız değildir; Bu, dinlenme ve izin günleri de hesaba katıldığında, harcanan zamanın pek de fazla olmayacağı, yaklaşık 200 stad veya yirmi deniz mili uzunluğundaki günlük bir yolculuktan daha uzun, eski çağlardaki donanmanın gün doğumundan gün batımına kadar olan sürenin yarısından daha az olan muazzam bir kıyı yolculuğudur.

J'ajouterais , toutefois, que si le fait du périple entier de l'Afrique n'est pas impossible en de telles conditions , il est permis de le regarder comme bien invraisemblable. Quelques lacunes qu'aient laissées dans l'histoire des choses anciennes la perte de tant de documents contemporains , il y a lieu de s'étonner , si un pareil exploit scientifique s'était entièrement accompli, qu'il n'ait pas eu dans l'antiquité plus de retentissement, et qu'Hérodote lui-même, si amoureux des choses singulières et des digressions instructives , n'ait consacré à celle-ci qu'une vingtaine de lignes jetées en passant et sans y paraître attacher d'autre importance .

Ancak şunu da eklemeliyim ki, bu koşullar altında Afrika'nın etrafındaki yolculuğun tamamı imkânsız olmasa da, son derece düşük bir ihtimal olarak kabul edilebilir. Bu kadar çok çağdaş belgenin kaybolması, antik olayların tarihinde ne kadar boşluklar bırakmış olursa olsun, böylesine bilimsel bir başarının tam anlamıyla başarılmış olması durumunda, antik çağda daha büyük bir etki yaratmamış olması ve tekil şeylere ve öğretici konulara düşkün Herodot'un bile, konuya sadece yirmi satır ayırmış olması ve başka bir önem atfetmemiş gibi görünmesi şaşırtıcıdır.

Dans tous les cas , que l'entreprise des navigateurs du roi Nécos ait été accomplie dans son entier ou seulement en partie, il est un fait certain : c'est qu'elle n'a laissé la moindre trace ni dans l'histoire de la science ni dans la science elle-même. Elle avait laissé si peu de traces , même dans la mémoire des prêtres d'Égypte, c'est-à-dire des lettrés du pays, que ceux-ci , dans ce qu'ils disent à Hérodote de la mer Érythrée, la regardent comme inaccessible aux navigateurs' , et qu'Eratosthène ni Marin de Tyr, deux grands investigateurs des anciens documents , n'en trouvèrent le moindre vestige ni dans la bibliothèque d'Alexandrie ni dans les livres phéniciens . Le premier de ces deux géographes' , deux siècles et demi avant notre ère, ne connaît rien au delà du cap des Aromates (notre cap Guardafui) , qui est pour lui la limite du monde austral aussi bien que pour d'autres Alexandrins d'une époque encore plus rapprochée ; et Marin croit qu'aux extrémités de l'Azanie, ce qui revient au parallèle de notre île de Zanzibar, la côte africaine tourne à l'est pour aller rejoindre l'Asie orientale, et faire de la mer Érythrée une autre Méditerranée .

Her halükarda, Kral Necos'un denizcilerinin girişiminin tamamı mı yoksa sadece bir kısmı mı gerçekleştirildiği önemli değil, kesin olan bir gerçek var: Bilim tarihinde veya bilimin kendisinde en ufak bir iz bırakmamıştır. Mısır rahiplerinin, yani ülkenin bilginlerinin hafızasında bile o kadar az iz bırakmamıştır ki, Eritre Denizi hakkında Herodot'a anlattıklarında, onu denizciler için ulaşılmaz saymışlardır ve antik belgelerin iki büyük araştırmacısı olan Eratosthenes ve Surlu Marinus, ne İskenderiye kütüphanesinde ne de Fenike kitaplarında bu denizin en ufak bir izine rastlamışlardır. Çağımızdan iki buçuk yüzyıl önce yaşamış bu iki coğrafyacının ilki, kendisine göre güney dünyasının ve daha da yakın bir dönemde yaşamış diğer İskenderiyelilerin sınırı olan Aromatik Burnu'nun (bizim Guardafui Burnu) ötesinde hiçbir şey bilmemektedir; Marin ise, bizim Zanzibar adasına paralel olan Azania'nın uçlarında

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Afrika kıyılarının doğuya dönerek Doğu Asya'yla birleştiğine ve Eritre Denizi'nin bir başka Akdeniz haline geldiğine inanıyor.

XI

Quoi qu'il en soit, et si incomplètement que les faits nous soient connus dans le détail , il ressort toujours de leur ensemble que les Phéniciens ont accompli dans l'antiquité des voyages prodigieux et d'immenses découvertes. Marins aussi expérimentés, explorateurs aussi audacieux que marchands habiles, il ne leur a manqué, pour égaler les plus grandes nations maritimes des temps modernes, que les découvertes de l'astronomie et la connaissance de la boussole . Quelques siècles à peine après les temps où l'Univers de Sésostris et de Moïse se renferme dans les étroites limites du sud-ouest de l'Asie , la Mappemonde phénicienne embrasse la moitié de l'Ancien Monde . De la Méditerranée, qui en est devenue le centre , elle rayonne dans toutes les directions à travers les grandes mers extérieures qui entourent les continents . Deux centres d'action, deux foyers d'activité commerciale et politique alimentent cette expansion universelle : à l'orient, Tyr elle-même , reine superbe de ce vaste empire ; à l'autre extrémité de la Méditerranée, Tarsis, qui est devenue comme une autre Tyr , la Tyr de l'Occident. Les Phéniciens de Tarsis ont poussé leurs découvertes au loin dans les espaces inconnus de l'Atlantique, d'un côté jusqu'aux îles Britanniques et aux Cassitérides, peut-être jusqu'au fond de la Baltique de l'autre dans la direction du cap Vert, en longeant les côtes occidentales de la Libye ; en même temps qu'à l'Orient, Tyr couvrait de ses navires les plages de la mer Érythrée jusqu'au golfe Persique , sinon jusqu'à l'Inde , reconnaissait dans toute son étendue l'Afrique orientale , et peut-être accomplissait, six cents ans avant notre ère , le périple tout entier du continent africain . C'est bien avec raison que les prophètes hébreux, témoins de cette grandeur inouïe dont ils ne voient pourtant que la surface, appellent les marchands de Tyr les princes de la mer et de la terre .

XI

Her halükarda, olguların ayrıntıları bizim için ne kadar eksik olursa olsun, Fenikelilerin antik çağda muazzam yolculuklar gerçekleştirdiği ve muazzam keşiflerde bulunduğu, bütünlüklerinden her zaman ortaya çıkar. Deneyimli denizciler ve cesur kaşifler oldukları kadar yetenekli tüccarlar olmalarına rağmen, modern zamanların en büyük denizci uluslarıyla boy ölçüşebilecek tek eksiklikleri astronomi keşifleri ve pusula bilgisiydi. Sesostris ve Musa'nın Evreni'nin güneybatı Asya'nın dar sınırları içinde kaldığı zamandan sadece birkaç yüzyıl sonra, Fenike dünya haritası Eski Dünya'nın yarısını kapsıyordu. Merkezi haline gelen Akdeniz'den, kıtaları çevreleyen büyük dış denizler aracılığıyla her yöne yayılıyordu. İki eylem merkezi, iki ticari ve siyasi faaliyet merkezi bu evrensel genişlemeyi besliyordu: doğuda, bu uçsuz bucaksız imparatorluğun görkemli kraliçesi Sur; Akdeniz'in diğer ucunda, bir başka Sur gibi, Batı'nın Sur'u haline gelen Tarşış. Tarsisli Fenikeliler, keşiflerini Atlas Okyanusu'nun bilinmeyen derinliklerine, bir tarafta Britanya Adaları ve Kasyteridler'e, hatta belki de Baltık Denizi'nin derinliklerine, diğer tarafta ise Libya'nın batı kıyıları boyunca yelken açarak Yeşil Burun Adaları'na kadar genişlettiler. Aynı dönemde, Doğu'da, Sur, gemileriyle Eritre Denizi kıyılarını Basra Körfezi'ne, hatta Hindistan'a kadar kapladı, Doğu Afrika'nın tamamını keşfetti ve belki de, çağımızdan altı yüz yıl önce, Afrika kıtasının çevresini tamamen dolaşmayı başardı. Bu olağanüstü ihtişamın tanıkları olan ve sadece yüzeyini gördükleri İbrani peygamberlerin, Sur tüccarlarına denizin ve karanın prensleri demeleri haklı bir nedene dayanmaktadır.

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

Quel trésor de connaissances les documents phéniciens nous auraient donné sur l'état du monde antique, si le temps les cût respectés ! Mais tout a péri , jusqu'aux moindres vestiges ; pas une ligne venant directement de ce peuple fameux n'est arrivée jusqu'à nous . De ses entreprises, de ses voyages, de son système colonial et de son organisation intérieure, des rapports qu'il entretenait au loin au moyen de sa marine, de ceux qui affluaient chez lui par les caravanes , il ne nous reste rien , rien que des lambeaux dispersés çà et là dans les livres juifs et dans les auteurs grecs . De ces matériaux mutilés, un savant allemand a cependant recomposé un corps qui prend parfois les apparences de la vie, grâce à une merveilleuse érudition . Longtemps après sa chute , lorsqu'elle n'était plus qu'une ville de province absorbée dans l'unité romaine, Tyr cut un géographe, Marin, dont l'ouvrage nous aurait peut-être apporté un dernier reflet des connaissances géographiques du peuple phénicien ; le livre de Marin a péri de même, fondu dans l'œuvre colossale de Ptolémée, où nous ne pouvons plus reconnaître ce qui appartenait au géographe tyrien.

Fenike belgeleri, eğer zaman onları korumuş olsaydı, antik dünyanın durumu hakkında bize ne kadar büyük bir bilgi hazinesi sunardı! Fakat her şey, en küçük kalıntılara kadar yok oldu; bu ünlü halktan doğrudan gelen tek bir satır bile bize ulaşmadı. Girişimlerinden, yolculuklarından, sömürge sistemlerinden ve iç örgütlenmelerinden, donanmalarıyla uzak ve geniş alanlarda sürdürdükleri ilişkilerden, kervanlarla kendilerine akın edenlerden geriye hiçbir şey kalmadı; Yahudi kitaplarında ve Yunan yazarlarında oraya buraya dağılmış parçalardan başka bir şey değil. Ancak bu parçalanmış malzemelerden, bir Alman bilim insanı, olağanüstü bilgeliği sayesinde bazen canlıymış gibi görünen bir yapıyı yeniden inşa etti. Düşüşünden çok sonra, Roma birliği tarafından yutulmuş bir taşra kasabasından başka bir şey değilken, Sur, çalışmaları belki de bize Fenike halkının coğrafi bilgisine dair son bir bakış açısı sunabilecek olan coğrafyacı Marinus'u öldürdü; Marin'in kitabı da aynı şekilde yok oldu, Ptolemaios'un devasa eserinin içinde eridi, öyle ki artık Tyruslu coğrafyacıya ait olanı tanıyamayız.

Bu coğrafya tarihi metinleri, M. Vivien de Saint-Martin tarafından kaleme alınmış olup, Fenike uygarlığının kökenlerini, ticari faaliyetlerini ve coğrafi keşiflerini kronolojik bir düzlemde incelemektedir. Metin, başlangıçta Basra Körfezi'nden geldikleri varsayılan Fenikelilerin denizci kimliklerini vurgular ve tarihsel önem sırasının kadim Sayda (Sidon) şehrinde görkemli başkent Sur'a (Tyre) nasıl geçtiğini açıklar. Maddi kültüre odaklanan bu ulus, başta Fenike alfabesi olmak üzere, Mısır'dan aldığı etkileri Akdeniz halklarına yaymış ve ticaret yoluyla tüm denizi bir "Fenike gölü" haline getirmiştir. Batıda, MÖ 1100 civarında kurulan önemli koloni Gadir (Cadiz) üzerinden İber Yarımadası'na ulaşarak kalay kaynağı için Britanya'daki Cassiterides Adaları'na kadar uzanmıştır. Doğu'daki faaliyetleri ise, Kral Süleyman ile ortaklaşa yapılan ve Hint mallarının transit merkezi olan Güney Arabistan'daki Ofir'e yönelik seferlerle kanıtlanmaktadır. Ayrıca kaynak, Kral Necus döneminde Afrika'nın çevresini dolaşma girişimine dair Herodot tarafından aktarılan ancak izi kalmamış meşhur hikâyeyi incelemektedir.

Bu metin, M. Vivien de Saint-Martin'in 1873 tarihli Coğrafya Tarihi ve Coğrafi Keşifler: İlk Zamanlardan Günümüze adlı eserinden alınan, Fenikeliler'e odaklanan 3. Bölümden alıntılardır. Metin, Fenike medeniyetinin kökenlerini, ticari gücünü, sömürge yayılımını ve yaptıkları büyük coğrafi keşifleri detaylandırmaktadır. İşte kaynaklara dayalı kapsamlı bir özet:

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

1. Köken ve Medeniyetin Niteliği

Fenikeliler, şehirlerde yaşayan ve Sam ailesinin çoban kabileleri tarafından lanetlenmiş ve aşağılanmış bir ırk olarak görülen Ham halkından geliyordu. Ancak onlar, Hindistan ve Yunanistan'dan önce dünyada var olan en büyük iki medeniyetten (diğeri Mısır) birini ortaya çıkarmıştır.

Basra Körfezi kıyılarından geldikleri, Herodot ve Babil geleneklerinde kaydedilmiştir. Akdeniz'e Arabistan'ın etrafından dolaşarak ulaştıkları varsayılmaktadır. Denize uzun süre yakın kalmaları, onları antik dünyada denizci olarak oynayacakları rol için önceden belirlemiştir. Fenike'deki en eski şehir Sayda'ydı. Sayda, yüzyıllar boyunca zengin ve ünlü bir yerdi; örneğin, MÖ 1900 civarına tarihlenen Yakup'un ölüm döşeği hikayesinde bile adı geçmektedir. Sur ise başlangıçta tarihi önemi olmayan küçük bir kasabaydı. Ancak daha sonraki yüzyıllarda, özellikle büyük Peygamberler ve Pers egemenliği döneminde, Sayda gölgede kalmış ve Sur, Fenike ulusunun tüm gücünü ve ihtişamını temsil eden merkez haline gelmiştir. Sur'un kuruluş tarihi MÖ 2750 civarına dayanabilir.

Fenike'nin ihtişamı tamamen ticaridir. Kaynakları kısıtlı dar bir kıyıya yerleşen Saydalılar, başlangıçta balıkçı iken doğal bir eğilimle deniz ticaretine yönelmek zorunda kalmışlardır (Venedik ve Hollanda'ya benzer şekilde).

Fenikelilerin sanayisi ticaretle birlikte ilerlemiştir; deniz kabuğundan elde ettikleri mor boya sayesinde zanaatkârları kumaş, cam ve değerli metal işlerinde yetenekli hale gelmişlerdir. Medeniyetin şiişsel ve sanatsal yönü zayıf kalmış, tüm gelişme maddi tarafa odaklanmıştır. Fenike medeniyeti, Mısır medeniyetinin esas karakterini taşımaktaydı.

2. Kültürel Yayılım ve Alfabe

Fenikeliler, Mısır'dan aldıkları unsurları Akdeniz halkları arasında yaydılar. Uzun süre Mısır kökenli olduğu düşünülen Sami medeniyetinin tohumlarını Truva Savaşı'ndan çok önce Yunanlılara Fenikeliler aracılığıyla ulaştırmışlardır.

Entelektüel kültürün güçlü aracı olan Fenike alfabesi, tüm Avrupa yazılarının prototipidir. Bu alfabenin, Mısır'ın demotik yazısından köken aldığı düşünülmektedir. Yunan, İtali ve İber alfabelerinin de Fenike kökenli olduğu bilinmektedir. Alfabetik yazının yayılması, Fenikelilerin Akdeniz'deki ticaretinin kademeli gelişimini takip etmiştir.

3. Batı'daki Sömürge İmparatorluğu ve Büyük Keşifler

Fenikeliler, sadece ticari ilişkiler kurmakla kalmayıp, stratejik olarak seçilmiş yerlerde kalıcı yerleşimler (koloniler) kurmuşlardır. Bu sayede tüm Akdeniz onların kolonileriyle kaplanmış ve insanlık tarihinde önemli rol oynayan bu büyük iç deniz, o zamanlar tam anlamıyla bir Fenike gölüydü.

Fenike'nin Batı'daki yayılımı: Güney Küçük Asya, Ege takımadaları, Yunanistan ve Mora kıyıları, Karadeniz çevresi, Adriyatik Körfezi, İtalya, Sicilya, Sardunya ve Akdeniz'in tüm batı kıyıları (Liguryalılar, İberyalılar ve Libya halkları).

Gadir (Cadiz):

- Akdeniz'in İber Yarımadası ile Afrika arasındaki dar bir kanalla Dış Deniz'e açıldığı en uç noktada, Fenikeliler en önemli sömürge merkezlerinden biri olan Gadir'i kurdular.
- Gadir, kendi dillerinde "kuşatma, kapalı bir yer" anlamına gelmektedir.
- Kuruluş tarihi MÖ 1100 civarındadır. Bu, Kartaca'nın kuruluşundan yaklaşık 300 yıl önce, Utica'nın kuruluşundan ise birkaç yıl öncesine denk gelmektedir.
- Gadir'in bulunduğu bölgeye Tartessis deniyordu, Fenike telaffuzunda ise Tarschisch veya Tarsis olarak kısaltıldı. Bu bölgenin muazzam gümüş madenleri zenginliği ve deniz konumu nedeniyle Tarsis, Batı'daki tüm Fenike toprakları için genel bir terim haline geldi.

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

• İbrani peygamberlerin dilinde Tarsis, Sur'un sömürge zenginliğinin en üst ifadesiydi ve Batı kolonilerine giden gemilere "Tharsis gemileri" denirdi, bu gemiler Sur'un gücü ve gururuydu.

Okyanus Keşifleri:

Gadir'den Fenikeliler, önlerinde Akdeniz'i ve arkalarında ise yaşanabilir dünyayı çevreleyen gizemli kuşak olan Okyanus'u (Dış Deniz) görüyorlardı. Tüm Avrupa dillerinde Okyanus'u ifade eden terimin, Pön dilindeki "daire, çevre" anlamına gelen og kelimesinden türemiş olma ihtimali yüksektir.

Herkül Sütunları'nın dışına çıktıktan sonra, Fenikelilerin seferleri iki yönde ilerledi:

1. Güney: Afrika kıyılarını keşfettiler, yerleşimler kurdular, kesinlikle Kanarya Adaları'nı biliyorlardı ve bazen doğu rüzgârları tarafından Sargasso Denizi'ndeki (deniz yosunu yatakları) Atlantik bölgelerine sürüklendiler.
2. Kuzey: İber Yarımadası'nı dolaşıp Galya'nın batı kıyılarını takip ederek (o dönemdeki Keltçe adı Albion olan) İngiltere'nin güney kıyılarına ulaştılar ve kalay zenginliği ile ünlü küçük Scilly Adaları grubunu keşfettiler. Bu adalara "Kalay Adaları" anlamına gelen Kassiterides adını verdiler. Kalay, bronz elde etmek için kullanılan nadir ve değerli bir metaldi.

Strabon'un belgelerine göre, Fenikelilerin Sütunların dışına yaptıkları ilk deniz seferleri "Truva Savaşı'ndan kısa bir süre sonra" Gadir'in kuruluşuyla aynı zamana denk gelmektedir (MÖ 1100 civarı).

4. Doğu Seferleri: Ofir Yolculuğu

Fenikeliler, Batı'daki genişlemeleriyle aynı zamanda Doğu'ya doğru da faaliyet gösterdiler. Bu doğu seferlerinin, Akdeniz seferlerinden daha eski olması muhtemeldir. Ofir Seferi (MÖ 1000 civarı):

- Fenikelilerin Doğu'daki faaliyetlerine dair en eski kanıt, Kral Süleyman dönemine (MÖ 1000 civarı) ait olan ünlü Ofir seferidir.
- Kral Süleyman, Kızıldeniz kıyısındaki Hetzion-geber'de bir donanma donattı, ancak denizcilik deneyimi olmayan Yahudi halkının aksine, ilk inşaatçıları, mürettebatını ve kılavuz kaptanlarını Sur Kralı Hiram'dan temin etmek zorunda kaldı.
- "Tarş filosu" (Batı'daki Fenike gemileri) her üç yılda bir gelerek Ofir'den altın, gümüş, fil dişi, maymun, tavus kuşu, sandal ağacı ve değerli taşlar getirirdi.
- Metin, dönüşler arasındaki sürenin üç yıl olduğunu belirtir, yolculuğun üç yıl sürdüğünü değil.
- Ofir'in Konumu: Kaynaklara göre, Ofir büyük olasılıkla Güney Arabistan'da bulunuyordu. İncil'de "altın diyarı" Havila'nın yanında anılan Ofir, Şeba Melikesi'nin hüküm sürdüğü bölgenin yakınında, Arabia Felix'teki (Mutlu Arabistan) Saphar (Dhafar/Dhophar) antik şehri ile ilişkilendirilir. Saphar, Hindistan ile Kızıldeniz ticaretinin merkezi olan Muza limanına bağlıydı.
- Ofir'den getirilen malların çoğu (değerli metaller hariç) Hint isimleri taşısa da (sandal ağacı gibi), Fenike filoları bu ürünleri üretim yerinden değil, Güney Arabistan'daki ticaret merkezlerinden (Muza) alabiliirdi.
- Fenikeliler, Basra Körfezi'ndeki inci avcılığına kadar Arabistan'ın güneyini dolaşmış olmalıdırlar.

5. Afrika Kıtası'nın Çevresi (Périples)

Fenikelilerin Güney denizlerindeki faaliyetleriyle ilgili, Kutsal Kitap metinleri dışındaki tek doğrudan kanıt, Herodot'un meşhur pasajıdır.

FENİKELİLER-İbrahim Şimşek

- MÖ 7. yüzyıl sonlarında, Mısır Kralı Necus (26. Hanedan), Fenikelileri gemileriyle göndererek, Herkül Sütunları (Cebelitarık) yoluyla Kuzey Denizi'ne (Akdeniz) girip Mısır'a dönmelerini emretti.
- Herodot'un anlattığına göre bu yolculuk üç yıl sürdü. Fenikeliler, sonbaharda Libya kıyılarında karaya çıkıp buğday ekiyor, hasadı bekliyor ve sonra tekrar yola çıkıyorlardı.
- Dönüşlerinde, Libya'nın etrafını dolaşırken güneşi sağ taraflarında gördüklerini anlattılar. Herodot bu durumu inanılmaz bulsa da, bu coğrafi bilgi (Güney Yarımküre'ye geçişi gerektirir), hikayenin kurgusal olmadığını açık bir kanıttır, zira ancak Afrika kıtasının güney ucunun (Ümit Burnu) dolaşılmasıyla gerçekleşebilirdi.
- Ancak yazar, bu devasa kıyı yolculuğunun (cabotage) imkânsız olmadığını belirtse de, Afrika'nın tam çevresinin dolaşılması durumunda, bu kadar büyük bir başarının antik çağda daha fazla ses getirmemiş olmasının ve Herodot'un buna sadece yirmi satır ayırmasının şaşırtıcı olduğunu belirterek, olayın tamamlanmış olma ihtimalini düşük görmektedir.
- Kesin olan şudur ki, Kral Necus'un denizcilerinin girişimi, bilim tarihinde veya bilimin kendisinde en ufak bir iz bırakmamıştır.

6. Fenike Coğrafyasının Mirası

Fenikeliler, astronomi ve pusula bilgisi eksikliğine rağmen, modern denizci uluslarla boy ölçüşebilecek kadar deneyimli denizciler ve cesur kaşiflerdi. Fenike dünya haritası, merkezi Akdeniz olmak üzere Eski Dünya'nın yarısını kapsıyordu. İbrani peygamberler, onların bu eşsiz ihtişamına tanık olarak, Sur tüccarlarına haklı olarak "denizin ve karanın prensleri" adını vermişlerdir.

Fenike coğrafi bilgisi ne yazık ki bütünüyle kaybolmuştur. Bu ünlü halktan geriye, doğrudan gelen tek bir satır bile kalmamıştır; bilgiler sadece Yahudi ve Yunan yazarlarında dağınık parçalar halinde mevcuttur. Örneğin, Sur'dan çıkan coğrafyacı Marinus'un eseri de kaybolmuş ve sadece Ptolemaios'un devasa eserine karışmıştır.

Fenikelilerin coğrafi yayılımı, okyanusun bir çevre (og) olduğu şeklindeki kavramı Avrupa'ya taşıyan deniz ticareti gibi, entelektüel kültürün güçlü bir aracı olan alfabetik yazının yayılmasına öncülük etmiştir. Onların Akdeniz'i bir "Fenike Gölü" haline getirmeleri, ticaretin sadece maddi zenginlik (altın, kalay) değil, aynı zamanda hayati bilgileri ve teknolojileri de uzak kıyılara taşıyan bir nehir gibi aktığını gösterir..

Cette traduction a été réalisée avec l'aide de Google. Les passages en français proviennent du livre original.

Bu çeviri Gogogle yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Fransızca bölümleri kitabın orijinalindendir.

Türkçeye çeviren- İbrahim Şimşek